

Pražakova 8, Ljubljana
telefon 01 300 34 20
faksimile 01 300 34 32
e pošta info@odv-zb.si
www.odv-zb.si

Ministrstvo za pravosodje
E-naslov: gp.mp@gov.si

Vaša št. 007-362/2017/3
Ljubljana, 8. 12. 2017

Spoštovani,

skladno z vašim zaprosilom št. 007-362/2017/3 z dne 22. 11. 2017 v nadaljevanju na podlagi posameznih odzivov članov zbornice, ki smo jih strnili v skupen dokument, podajamo pripombe glede besedila predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o dedovanju.

Ob tem pripominjamo, da tako kratek rok za posredovanje mnenja in pripomb, kot ga je v postopku strokovnega usklajevanja postavil predlagatelj (14 dni od prejema gradiva), ter pomanjkljivo gradivo, brez vsakršnih obrazložitve predlaganih sprememb in razlogov zanje, nikakor ni v skladu z Resolucijo o normativni dejavnosti in ne omogoča kakovostnega seznanjanja strokovne javnosti z zadevnim predlogom novele Zakona o dedovanju. Pomanjkljivo gradivo je obenem tudi v diametralnem nasprotju z dosedanjo prakso, v skladu s katero smo kljub kratkim rokom za podajo mnenj in pripomb s strani naslovnega ministrstva vedno prejeli tudi obrazložitve predlaganih sprememb.

Obenem nismo prejeli nobenega vašega odziva na zaprosilo zbornice po podaljšanju roka za podajo mnenja in pripomb z dne 23. 11. 2017 in po posredovanju ustreznega gradiva z dne 24. 11. 2017. Navedeno vsekakor nakazuje na to, da predlagatelju zakona očitno ni v interesu, da s strani strokovne javnosti sploh pridobi kakšne odzive na tako pomemben sistemski zakon, kot je obravnavani. Vsled tega bomo o opisanem postopanju ministrstva obvestili pristojne organe in zahtevali ustrezna pojasnila.

Lepo pozdravljeni.

Priloga:

– kot v besedilu

Mag. Roman Završek

Predsednik

I.

Predlaganim spremembam odločno nasprotujemo.

Predlog sprememb Zakona o dedovanju predstavlja ponovni poskus prenosa zapuščinskih zadev k notarjem, o čemer so tako OZS, kot tudi sodišča, že pri preteklih poskusih prenosa zapuščinskih zadev k notarjem podali številne pisne in utemeljene pripombe.

Pričujoče spremembe Zakona o dedovanju predlagajo ureditev z nepredvidljivimi posledicami, brez strokovno podprte analize stanja, dejanskega poteka in hitrosti postopkov, s finančnimi posledicami za stranke in posledično za državo, ki prav tako niso raziskane.

Temeljni očitki trenutnemu predlogu je strokovna zgrešenost, neutemeljenost ter celo neustavnost predlaganega koncepta oziroma zasnove zapuščine.

Obstoječa ureditev dedovanja temelji na osrednji vlogi sodišča, katerega naloga je, da ugotovi, kdo so pokojnikovi dediči, katero premoženje sestavlja zapuščino in katere pravice iz zapuščine gredo dedičem, volilojemnikom in drugim osebam. Sodišče je tisti organ, ki odloča o pravicah posameznika, torej tudi o tem, ali je posameznikova pravica sporna ali nesporna. Koncept zastavljenih sprememb pa to sprevača – o pravicah posameznika, tj. ali so njegove pravice sporne ali nesporne, bo odločal notar, kar je ustavno nedopustno in konceptualno zgrešeno, to pa odseva celotna zasnova zakona – kot npr., da smrtovnico prejme notar in sam presoja, ali je neka zapuščinska zadeva sporna ali ne, torej se spušča v presojo nekega razmerja / razmerij (v zapuščini je teh po navadi več), ki je v slovenskem pravnem sistemu pridržana le sodnikom. Pravica do dedovanja je ustavno zavarovana pravica, Ustava RS pa določa, da o pravicah posameznika odloča sodišče. Zato je nedopustno, da o vprašanju spornosti ali nespornosti zapuščinske zadeve odloča notar. Takšna ureditev je sprejeta na Hrvaškem, kjer je zapuščinski postopek redni sodni postopek; smrtovnico prejme sodišče, sodnik presodi, ali je zadeva nesporna, in jo kot nesporno lahko odstopi notarju. Predlagana slovenska ureditev pa podreja vlogo sodišč presoji notarja. Vsled navedenega je zasnova sprememb ustavno sporna.

Obenem vsaka sprememba tako temeljnega zakona zahteva temeljito analizo in tresočo roko predlagatelja. V konkretnem primeru ne moremo govoriti o tresoči roki, pač pa le o težki roki in neobstoječi argumentaciji. Tokratni predlog je bil posredovan v strokovno usklajevanje brez kakršnekoli obrazložitve, predvsem pa iz predloga ni razbrati:

- kakšne posledice bi ta prenos pomenil za sodišča – in sicer, koliko sodnikov sodi v zapuščinskih zadevah, koliko strokovnih sodelavcev oz. podpornega osebja dela na zapuščinskih zadevah in kaj bo s tem kadrom – (torej kadrovske vidike morebitnega prenosa); ali prenos pomeni tudi ukinitve manjših sodišč; statistični podatki o številu zapuščinskih zadev ter številu napotitev na pravdo oz. o številu sklenjenih dednih sporazumov? Iz predloga ni razvidna primerjava stroškov zapuščinskega postopka pred sodiščem (vključno z odvetniškimi stroški) in pri notarjih.

Predlog ne navaja nobenih argumentov za prenos pristojnosti oz. razlogov za tak prenos, gre pa za nujen in skrajšani postopek sprejema predloga, za kar ni prav nobenega razumnega razloga. Predlog novele, poslan strokovni javnosti oz. tistim, ki jih zadeva, brez obrazložitve in brez pojasnil, zakaj so takšne spremembe potrebne, je podcenjevanje vseh deležnikov, ki so vključeni v strokovno usklajevanje. Novela ne pojasni, zakaj je potreben poseg v dobro delujoč sistem vodenja zapuščinskih postopkov slovenskih sodišč, ki temelji na bogati več kot 100 let stari tradiciji in ki deluje, kar potrjujejo praktične izkušnje odvetnikov, strank kot tudi podatki sodne statistike.

Ko predlagatelj uvaja spremembe, mora dokazati, da neko področje ne deluje, da ustvarja zaostanke, da krši pravice oseb, njihova upravičenja in interese. Tega predlagatelj glede dedovanja enostavno ne more izkazati, ker vsi podatki izkazujejo ravno nasprotno. Predlagatelj naj zato izdela temeljito in transparentno analizo trajanja postopkov, pri čemer naj loči zapuščinske postopke na sporne (prekinjene), nesporne in tiste v ediktalnem postopku. Le tako bo slika realna.

Predlog zakona tudi ne vsebuje analize domnevnega znižanja ali ohranjanja stroškov na dosednji ravni ob upoštevanju vseh opravil, ki so potrebna za izvedbo postopka dedovanja: preverjanje kroga dedičev, njihove sposobnosti; iskanje naslovov doma in v tujini; preverjanje obsega premoženja pri vseh možnih registrih in vpisnikih, zbiralnih podatkov, bankah ...; preverjanje terjatev zapustnika – kar vse so šele pripravljalna dela. Vsa ta opravila naj bi po predlagani spremembi opravil notar in bo račun zanje in opravljene naroke poslal sodišču kot terjatev. Ne glede na to, ali je obračun pravilen ali ne, se stroški podvojijo ob nespremenjenem izidu. Navedeno je še en argument v prid temu, da o vprašanju spornosti ali nespornosti zapuščine odloča zgolj in izključno sodišče.

Predlagatelj pri predlaganju sprememb očitno spregleda, da je dedovanje področje, na katerem se je v zadnjih štiridesetih letih ustvarilo za državljane stalno in predvidljivo sodno prakso, z enostavnim pristopom na sodišče, z enostavnim postopkom, ki je bil vsem razumljiv – dedičem, odvetnikom,

sodnikom, pravobranilcem, predvsem pa prava neukim strankam. In teh je na področju dedovanja največ, saj se s tem postopkom zaradi naravnih zakonov sreča vsak vsaj enkrat v življenju.

Zapuščinske zadeve, ki se vodijo na okrajnih sodiščih, v slovenskem sodnem sistemu predstavljajo enega izmed najbolj utečenih in delujočih sodnih postopov iz vidika hitrosti postopkov, kvalitete dela, usklajene sodne prakse in informacijske podprtosti postopkov. V navedenih postopkih sodelujejo praviloma najbolj izkušeni sodniki in sodnice z dolgoletnimi izkušnjami, ki lahko s svojo bogato prakso in znanjem pomagajo pri razreševanju številnih odprtih vprašanj in sporov, ki se dnevno pojavljajo med dediči in ki prav zaradi tega pomenijo izredno veliko zaupanje dedičev do dela zapuščinskih sodnikov. Sodišča pridobivajo podatke, s katerimi dediči ne razpolagajo po uradni dolžnosti, brez stroškovne obremenitve dedičev. Ali bodo tako visoke stopnje zaupanja dedičev, kot jih imajo slovenski sodniki v zapuščinskih postopkih, deležni tudi notarji in ali bodo pri notarjih vse poizvedbe, potrebne za uspešen zaključek zapuščinskega postopka, prav tako brezplačne, je vprašljivo. Prepričani smo, da bodo vsa opravila, ki jih bo opravil notar, plačljiva, pri čemer bodo stroški dedičev nekajkrat višji, kot sedaj na sodišču, saj to potrjujejo izkušnje z dediči iz Avstrije, kjer poteka postopek pred notarji.

Glede na izkušnje odvetnikov s strankami iz sosednje Avstrije lahko ugotovimo, da je slovenski model vodenja zapuščinskih zadev hitrejši ali vsaj tako hiter kot v Avstriji, predvsem pa je bistveno cenejši. Glede na dostopna poročila in statistične podatke je pri nas dedičem zagotovljena visoka stopnja pravne varnosti in tudi izvršljivosti njihovih dednih upravičenj. Z vidika dostopnosti sodnih postopkov pa je naš zapuščinski postopek primerljivo najcenejši in primerljiv s tistimi pravnimi redi, kjer zapuščinski postopek poteka na sodišču, to je npr. v Zvezni Republiki Nemčiji.

Sodna statistika kaže tudi, da so zapuščinski postopki hitri, saj je povprečen čas reševanja zapuščinskih zadev 5,3 meseca, v mariborskem okrožju npr. 3,9 mesecev, v murskosoboškem okrožju 3,5 mesecev, v celjskem okrožju 2,9 mesecev, v slovenjegraškem okrožju 2,6 itd., obvladovanje prejetih zadev pa je 99%. Pri tem je potrebno poudariti, da so v te številke zajete tudi zadeve, ki so prekinjene zaradi pravnega postopka, kot tudi zadeve, ki niso dokončane zaradi oklicev neznanim dedičem – v kolikor bi iz statistike izvzeli navedene zadeve, pa je statistična slika o povprečnem času reševanja zadev še boljša. Po informacijah, prejetih s strani naših članov, so npr. v mariborskem okrožju razpisi zapuščinskih obravnav v večini zadev že v istem ali naslednjem mesecu po prejemu smrtovnice na sodišče, kar je povsem primerljivo, če ne bistveno hitreje od trajanja postopka pri notarjih v državah, na katere se sklicuje predlagatelj. Predlagatelj argument prenosa zaradi hitrosti je tako popolnoma izvotljen, obenem pa se

ustvarja zakon, ki posega v temeljne ustavne pravice posameznika, tudi enakost pred zakonom, kot bo pojasnjeno v nadaljevanju.

Čas trajanja zapuščinskih zadev se s prenosom na notarje po našem mnenju ne bo skrajšal, ker bodo ostali razlogi, zaradi katerih sodišča naroke prelagajo, enaki – iskanje dedičev, razčiščevanje spornih vprašanj (teh je ogromno, od obsega zapuščine, izločanja, uveljavljanja terjatev, dedne nevrednosti, vračunanja daril, priznavanja dejstev ...). Prenos na notarje bo zato podražil stroške dedičev – stroški notarja bodo postali terjatve do zapuščine, kar pomeni, da se bodo stroški podvajali – najprej notarske pristojbine, nato še stroški sodnega postopka in sodnih taks. Postopek se zato ne bo skrajšal, se bo pa podražil še za notarske pristojbine. To utemeljuje očitek, da je predlagana sprememba povezana s potrebo, da se notarjem ob znižanju tarife zagotovi izpad dohodka na račun dedičev, ob zmanjšani pravni varnosti le teh. Očitno pa je pomanjkanje celovite analize finančnih ter fiskalnih posledic tega zakona. Bistvena razlika je, če se sodne takse stekajo neposredno v proračun – notarske pristojbine pa so vedno dohodek notarja, v proračun se stekajo le njegovi prispevki in odmerjeni davki, torej ne celoten znesek pristojbine.

V kolikor zapuščinsko zadevo, ki je nesporna, sodišče odstopi notarju, dvojni stroški ne nastanejo, ker se sporno razmerje rešuje v sodnem postopku. S tem se prihrani čas in stroške.

Menimo, da ni nobene potrebe, niti nobenih utemeljenih razlogov za predvideno spremembo – edini razlog je očitna finančna korist za notarje, čeprav sodišča prav na področju zapuščinskih zadev delujejo dobro, naš sistem (sodni sistem) zapuščin pa je uveljavljen in sprejet, ne samo med slovenskimi državljani, ampak tudi pri dedičih, ki prihajajo iz tujine in vsi enotno poudarjajo, da je zapuščinski postopek pred slovenskimi sodišči bistveno cenejši od postopka pred notarji. Pri tem ni odveč poudariti, da že Ustava v splošnih določbah določa, da je Slovenija pravna in socialna država (2. člen), zato vidika plačila storitev nikakor ne gre zanemariti, saj je bila po dostopnih podatkih za leto 2016 stopnja tveganja revščine v Sloveniji 13,9-odstotna, kar pomeni, da je približno 280.000 oseb živelo z dohodkom, nižjim od praga tveganja revščine.

Zanimiv je zapis 36. člena sprememb, ki za primer premičnin določa, da če nobeden od tistih, ki so upravičeni dedovati, ne predlaga sklenitve sporazuma o dediščini, notar ne uredi zapuščinske zadeve. Očitno premičnine, ki so praviloma manjše vrednosti, niso tako zanimive s finančnega vidika – bo pa zanimivo videti, koliko bodo znašale notarske pristojbine v primeru nižjih ali simboličnih vrednosti premičnin.

Iz predloga sprememb ni razviden finančni vidik prenosa oz. je ta vidik popolnoma zamegljen – po predlogu bi stranka plačala zapuščinsko takso enako kot do sedaj, vendar le do začetka uporabe dopolnitve Notarske tarife. Koliko bo dediče v bodoče stal posamezen zapuščinski postopek, tako ni znano – kot že navedeno, pa si nihče ne bi tako prizadeval za prenos, v kolikor se v tem prenosu ne bi »skrivala« finančna korist za notarje – ki sodeč po izkušnjah iz tujine, nikakor ne bo majhna.

Sporne so tudi druge določbe, kot npr. določba, da bodo stroški notarja, v kolikor sporazum med dediči ne bi uspel, predstavljali breme zapuščine.

Pripominjamo še, da predlagatelj tudi sicer morda ne pozna dobro vsebine veljavnega Zakona o dedovanju. Kako bi sicer lahko spregledal pravice izločitvenih upnikov (tu se njihove pravice ne spreminjajo), ki imajo tri mesece časa od datuma smrti pravico uveljaviti izločitvene pravice. Če se upošteva čas potovanja smrtovnice na sodišče, to je 30 dni, sklep o dedovanju sploh ne more in ne sme biti izdan pred potekom treh mesecev. Že to je dovolj, da pade teza o večji hitrosti poteka postopkov pred notarjem. Če naj bo sklep izdan pred pretekom roka treh mesecev, bo notar zavestno kršil zakon o dedovanju. Predlagatelj torej s krajšanjem postopka pravzaprav spodbuja h kršitvi pravic, s tem pa kaže na določeno nepoznavanje materije, v katero grobo posega.

Tudi npr. v času treh mesecev ni mogoče opredeliti vseh spornih vprašanj, ki zadevajo dedovanje. Po našem mnenju je tako popolnoma nerazumen 15. člen predlaganih sprememb, ki določa, da je sodišče pristojno vsakokrat, kadar pri notarju ni bil sklenjen sporazum o dediščini ali sporazum v zadevah iz taksativno naštetih členov. Takšnih zadev je v zapuščinskem postopku namreč še bistveno več – npr. nepriznavanja položaja dediča, spori glede vštevanja, glede ugotavljanja, kaj je darilo ... do celotnega poglavja, ki se nanaša na ugotovitev vrednosti zapuščine (člen 28 in ostali). V zapuščini je pravzaprav lahko sporno prav vse. Taksativno naštevanje je tako izraz nerazumevanja vsebine in poteka zapuščinskega postopka.

Nastopi tudi dedovanje oseb v stečajnem postopku, ali pa dediča, ki je v stečajnem postopku, dedovanje deležev agrarnih skupnosti, ediktalni postopki. O tem, ali so tudi takšni zapuščinski postopki sporni ali nesporni, v predlaganih spremembah ni določil, govora je le o primerih, ko je »zapustnik prejemal denarno socialno pomoč« ali »dediči ne bodo sklenili sporazuma o dedovanju«. Po svoji vsebini pa so tudi ti postopki vedno sporni, ker gre za vprašanje kroga dedičev.

Vsled vsega navedenega še enkrat poudarjamo, da je ureditev po kateri presoja spornost zapuščinskega razmerja notar, popolnoma neprimerna in ustavno sporna.

II.

K predlaganemu 6. členu novele

1 Z novelo predvidena sprememba

Prvi odstavek 133. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Dedič se lahko odpove dediščini z izjavo, ki jo poda notarju do izdaje notarskega zapisa sporazuma o dediščini, ali predloži zapuščinskemu sodišču ali kateremukoli drugemu po zakonu stvarno pristojnemu sodišču.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

Predlagamo dopolnitev tako, da lahko dedič poda dedno izjavo o odpovedi dedovanju tudi pred sodiščem na zapisnik – ni namreč nobenega razloga, da bi moral v tem primeru predložiti notarsko overjeno izjavo o odpovedi dedovanju.

III.

K predlaganemu 8. členu novele

1 Z novelo predvidena sprememba

Četrty odstavek 146. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Za delitev se šteje tudi dogovor dedičev, da postanejo v sorazmerju z dednimi deleži solastniki posameznih zapuščinskih stvari. Dogovor je sestavni del notarskega zapisa sporazuma o dediščini.«

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

Predlagamo dopolnitev četrtega odstavka tako, da se za besedilom »Dogovor je sestavni del notarskega zapisa sporazuma o dediščini« črta pika in doda besedilo »oziroma sklepa o dedovanju.«, tako da se četrty odstavek z dopolnitvijo glasi:

»»(4) Za delitev se šteje tudi dogovor dedičev, da postanejo v sorazmerju z dednimi deleži solastniki posameznih zapuščinskih stvari. Dogovor je sestavni del notarskega zapisa sporazuma o dediščini oziroma sklepa o dedovanju.«.

Če bo o zapuščini odločalo sodišče, morajo namreč dediči prav tako imeti možnost, da se dogovorijo o delitvi zapuščine z določitvijo deležev.

IV.

K predlaganemu 15. členu novele

1 Z novelo predvidena sprememba

Za 167. členom se naslov in 168. člen spremenita tako, da se glasita:

»Pristojnost za urejanje zapuščinske zadeve in sestava sodišča

168. člen

(1) Za urejanje zapuščinske zadeve so pristojni notarji s sedežem v Republiki Sloveniji in po zakonu stvarno pristojno sodišče.

(2) Sodišče iz prejšnjega odstavka tega člena je pristojno, kadar pri notarju ni bil sklenjen sporazum o dediščini ali sporazum v zadevah iz 13., 24., 32., 33., 46., 47., 54., 58., 146., 147. in 148. člena tega zakona, in kadar tako določa ta zakon.

(3) V primerih iz prejšnjega odstavka tega člena notar pošlje spis sodišču iz prvega odstavka tega člena.

(4) Kadar odloča sodišče iz prvega odstavka tega člena, vse odločbe med postopkom izdaja sodnik posameznik.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

Ta člen ni dovolj jasen. Določa, da je zapuščinsko sodišče pristojno, kadar ni bil sklenjen sporazum o dediščini ali sporazum, v zadevah iz naslednjih členov Zakona o dedovanju:

13. člen – povečanje ali zmanjšanje dednega deleža,

24. člen – povečanje dednega deleža staršev,

32. člen – izločitev v korist potomcev,

33. člen – izločitev gospodinjskih predmetov,

46. člen – vračunanje daril,

47. člen – vračunanje volil zakonitemu dediču,

54. člen – stroški za preživljanje dediča,

58. člen – vračunanje daril,

146. člen – odstop dednega deleža pred delitvijo,

147. člen – pravice dedičev, ki so živeli ali pridobivali skupaj z zapustnikom,

148. člen – delitev gospodinjskih predmetov.

Novela ne ureja v celoti spornih vprašanj, do katerih lahko pride v postopku urejanja zapuščine pri notarju in glede katerih po sedanji ureditvi sodišče napoti dediče na pravdo ali odloči o pravnih vprašanjih:

Člen 210 Zakona o dedovanju:

V noveli ni določila o tem, da se postopek nadaljuje pred sodiščem, če ni dogovora o vprašanjih iz 1., 4. in 5. točke drugega odstavka tega člena:

1. dejstva, od katerih je odvisna pravica do dediščine, zlasti veljavnost ali vsebina oporoke ali razmerje med dedičem in zapustnikom, ki je podlaga za dedovanje, po zakonu;

4. dejstva, od katerih je odvisna utemeljenost razdedinjenja nujnih dedičev ali utemeljenost razlogov za nevrednost;

5. dejstva o tem, ali se je nekdo odpovedal dediščini, določeno pa je, da se postopek nadaljuje pred sodiščem v primeru iz 2. in 3. točke 2. odstavka tega člena;

Določeno pa je, da se postopek nadaljuje pred sodiščem v primeru iz 2. in 3. točke drugega odstavka tega člena:

2. dejstva, od katerih je odvisna utemeljenost zahteve preživelega zakonca in zapustnikovih potomcev, ki so živeli z zapustnikom v istem gospodinjstvu, da se jim iz zapuščine izločijo gospodinjski predmeti, ki so namenjeni za zadovoljitev vsakdanjih potreb;

3. dejstva, od katerih je odvisna velikost dednega deleža, zlasti vračunanje v dedni delež.

Člen 211 Zakona o dedovanju:

V noveli ni določila o tem, da se postopek nadaljuje pred sodiščem, če ni dogovora o spornem vprašanju iz tega člena:

Če je med strankami spor o pravici do volila ali o kakšni drugi pravici iz zapuščine, napoti sodišče prav tako stranke na pravdo ali na upravni postopek, ne prekine pa zapuščinske obravnave.

Člen 212 Zakona o dedovanju:

V noveli ni določila o tem, da se postopek nadaljuje pred sodiščem, če ni dogovora o vprašanju iz 1. točke tega člena:

1. če je med dediči spor o tem, ali kakšno premoženje spada v zapuščino; določeno pa je, da se postopek nadaljuje pred sodiščem v primeru iz 2. točke tega člena.

Določeno pa je, da se postopek nadaljuje pred sodiščem v primeru iz 2. točke tega člena:

2. če je med dediči spor zaradi zahteve zapustnikovih potomcev, ki so živeli z njim v skupnosti, da se jim iz zapuščine izloči del, ki ustreza njihovem prispevku k povečanju ali ohranitvi vrednosti zapustnikovega premoženja.

Kot zapisano že v točki I, je taksativno naštevanje v tem primeru popolnoma neprimerno. V kolikor bo ta rešitev kljub temu obveljala, pa predlagamo, da se ta člen uskladi tako, da se doda vsa možna sporna vprašanja, do katerih lahko pride v postopku urejanja zapuščine pred notarjem, ali pa naj obsega samo splošno določilo, da se postopek nadaljuje pred sodiščem, če sporazum ni dosežen, ne glede na razlog.

Nerešena so tudi vprašanja:

- postopka v primeru neznanih dedičev (30. člen ZD),
- postavitve skrbnika zapuščine (31. člen ZD),
- ločitve zapuščine (143. in 204. člen ZD),
- upravljanja z zapuščino (145. člen ZD),
- popisa in cenitve zapuščine (184. člen ZD),
- zavarovanja zapuščine (191. člen ZD),
- postavitve skrbnika zapuščine (192. člen ZD),

V teh primerih je pogosto treba postopati hitro. Notar v zvezi z naštetim nima nobenih pristojnosti, sodišče pa ne vodi zapuščinskega postopka. Postopek z začasno odredbo po določilih ZIZ ne zadošča. Predlagamo, da se za takšne primere določi možnost takojšnjega odstopa zadeve sodišču (na predlog dediča, ki ga poda notarju ali notarski zbornici, če spis še ni dodeljen notarju).

V.

K predlaganemu 37. členu novele

1 Z novelo predvidena sprememba

Za 204. členom se dodajo novo šesto podpoglavje in členi od 204.a do 204.f, ki se glasijo:

»VI. UREJANJE ZAPUŠČINSKE ZADEVE PRI NOTARJU

204. a člen

(1) Ko notar prejme smrtovnico, preizkusi, ali je krajevno pristojen za urejanje zapuščinske zadeve.

(2) Notar je pristojen za urejanje zapuščinske zadeve, če ne ugotovi, da so izpolnjeni pogoji po tem zakonu za odstop zadeve sodišču.

(3) Če notar ugotovi, da ni pristojen za urejanje zapuščinske zadeve, pošlje zadevo pristojnemu sodišču ter o tem obvesti stranke in Notarsko zbornico Slovenije. Če notar ugotovi, da je za urejanje zapuščinske zadeve pristojen tuj organ, ravna v skladu z 225. členom tega zakona in o razlogih za to obvesti stranke.

Izločitev notarja

204.b člen

(1) Notar ne sme urejati zapuščinske zadeve in sestaviti sporazuma o dediščini:

1. če je sam dedič, volilojemnik ali druga oseba, ki uveljavlja kakšno pravico iz zapuščine ali zakoniti zastopnik ali pooblaščenec katere izmed teh oseb;

2. če je dedič, volilojemnik ali druga oseba, ki uveljavlja kakšno pravico iz zapuščine ali zakoniti zastopnik ali pooblaščenec katere teh oseb z njim v krvnem sorodstvu v ravni vrsti do kateregakoli kolena, v stranski vrsti pa do četrtega kolena, ali če je njegov zakonec ali zunajzakonski partner, partner iz partnerske zveze ali partner iz neskljenjene partnerske zveze ali če je z njim v svaštvu v ravni vrsti ali v stranski vrsti do drugega kolena, ne glede na to, ali je zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerska zveza ali neskljenjena partnerska zveza prenehala, ali ne;

3. če je skrbnik, posvojitelj ali posvojenec dediča, volilojemnika ali druge osebe, ki uveljavlja kakšno pravico iz zapuščine, ali njegovega zakonitega zastopnika ali pooblaščenca;

4. če je v zapuščinski zadevi izvršitelj oporoke;

5. če so podane druge okoliščine, ki vzbujajo dvom o njegovi nepristranskosti.

(2) Če obstajajo razlogi iz prejšnjega odstavka, se notar izloči sam in o tem obvesti predsednika Notarske zbornice Slovenije, ki določi drugega notarja.

(3) Izločitev iz razlogov iz prvega odstavka tega člena lahko zahteva tudi stranka. Izločitev mora zahtevati takoj, ko izve, da je podan razlog za izločitev, vendar najkasneje do sestave notarskega zapisa sporazuma o dediščini.

(4) O izločitvi odloča predsednik Notarske zbornice Slovenije v skladu z določbami zakona, ki ureja notariat. Če odloči, da se notar izloči, določi predsednik Notarske zbornice Slovenije drugega notarja.

Vabilo strankam k sklenitvi sporazuma o dediščini pri notarju

204.c člen

(1) Notar v 30 dneh po prejemu smrtovnice povabi stranke k sklenitvi sporazuma o dediščini.

(2) Vabilo vsebuje tudi opozorilo, da lahko dediči do konca postopka urejanja zapuščinske zadeve pri notarju podajo izjavo o sprejemu oziroma odpovedi dediščini.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

V predlaganem 204c. členu manjkajo določila o načinu vabljenja dedičev. V Zakonu o notariatu določil nismo našli. Predlagamo, da se doda besedilo, da notar vabi dediče v skladu z določili Zakona o pravnem postopku.

VI.

K predlaganemu 39. členu novele

1 Z novelo predvidena sprememba

Za 207. členom se naslov in 208. člen spremenita tako, da se glasita:

»Dedna izjava pred sodiščem

208. člen

(1) Če pri notarju ni bil sklenjen notarski sporazum o dediščini in se zato postopek nadaljuje pred sodiščem, lahko dedič predloži izjavo o odpovedi dediščini ali

poda izjavo o sprejemu dediščine pred zapuščinskim sodiščem ali pred katerikoli drugim po zakonu stvarno pristojnim sodiščem.

(2) Glede dedne izjave pred sodiščem se smiselno uporablja določba 204.č člena tega zakona.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

Predlagamo dopolnitev tako, da lahko dedič poda dedno izjavo o odpovedi dedovanju tudi pred sodiščem na zapisnik – ni namreč nobenega razloga, da bi moral v tem primeru predložiti notarsko overjeno izjavo o odpovedi dedovanju.